

ПІЗНАЙТЕ ПРАВДУ
А ПРАВДА
ОСВОБОДИТЬ ВАС.

ПРАВОСЛАВНИЙ ВІСТНИК

ЗА НАРІД
І
ЗА ВІРУ.

THE ORTHODOX HERALD

ОРГАН УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В КАНАДІ.

РІК II.

ВІННІПЕГ, МАН. ТРАВЕНЬ, 1925

ЧИСЛО (14) 5

КОНКОРДАТ І ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІ СВЯЩЕНИКИ В КАНАДІ.

Папа підписав з Польщею конкордат. Силою конкордату греко-католицька церква перейшла під цілковиту контроль Польщі. Іменування єпископів греко-католицької церкви може відбутися лише за згодою Польщі, — вони мусять бути благонадійні в очах польського уряду. Єпископи мають присягати на вірність Польщі, — мають присягати, що будуть дбати про „інтерес паньства“, а що „інтерес паньства“ і інтереси українського народу є собі протилежні, то сим самим греко-католицькі єпископи мають присягати, що будуть ділати проти інтересів українського народу. І ся присяга буде совісно дотримана, бо польський уряд буде знати, кого назначувати греко-католицькими єпископами. Далше, силою конкордату, греко-католицькі священники мають відправляти літургію за Польщу не тільки що неділі, але й на „3-цего мая“, — національне свято Поляків. Парохії будуть отримувати тільки ті священники, яких місцевий польський дідич признає за відповідних. А щоби священників зробити ще більше зависимими від уряду, то всі церковні маєтки з винятком 15 моргів на кождо парохію уряд загарбав собі а священникам буде платити мізерну платню, яка не позволить їм утримувати родини, отже мусять бути нежонаті.

Одним словом, папа віддав греко-католицьку церкву Полякам на поталу, з тим, що тимчасово можуть уживати її довільно для свих політично-розбійницьких цілей супроти українського народу. Іншими словами, греко-католицька церква, як така, перестала існувати і перетворилася в польську організацію, за посередництвом якої Польща буде винародовлювати і поневолювати своїх українських греко-католицьких підданих.

Проти конкордату запротестували всі українські часописи в Галичині. Запротестувало також свідоміше греко-католицьке духовенство і греко-католицьке населення. Запротестували всі ті, котрі не можуть спокійно дивитися на кривди свого народу. Запротестували незважаючи, що знаходяться під польською кормигою і що своїм протестом наражують себе на люті переслідування зі сторони Поляків.

Ми не віримо, щоби їх протести помогли що. Ми не віримо, щоби закаменіле серце Ватикану почуло їх голод, або щоби совість кровожадної Польщі зворушилася на ропучливий голос її жертв. Ми не віримо, щоби папа і Польща знесли конкордат.

Але помимо того, ми з великою радістю і задоволенням слідим за протестами наших братів в Галичині, бо вони показують нам, що очи нашого народу в Галичині вже відкрилися. Вони показують, що в народі збудилася національна свідомість і що він не приймає більше пльовання в лице без реагування. Вони показують, що наші браття знають пошанувати свою людську гідність і не приймають спокійно знущань над собою, як приймають поневолені раби.

Але так як з одного боку протести наших братів в Галичині проти ганебного конкордату тішать нас, так з другого боку одобрення конкордату українським греко-католицьким духовенством в Канаді смутить нас.

Ми не погоджуємося з наукою і цілями греко-католицької церкви. Ми не погоджуємося і з церковно-народною політикою греко-католицького духовенства. Справа конкордату нас мало обходила би, колиб конкордат мав тільки чисто церковне значіння. Нас так само не обходило би одобрення конкордату українськими греко-католицькими священниками, колиб вони були священниками для Поляків, Хінців, Негрів. Але вони є священниками для українського народу. Вони є також синами українського народу, і як такі, вони не сміють мовчати тоді, коли тому народови діється кривда. Не сміють мовчати тоді, коли на їх очах заковують їх нарід в кайдани за помічу церкви, яку віддано на услуги відвічним ворогам того народу. Не сміють мовчати тоді, коли вороги їх народу — Рим і Поляки — подоптали Христову науку і замість нести йому любов, справедливість, братерство, несуть ненависть, облуду, по-

неволення.

Нас не обходить те, що єп. Будка одобряє конкордат, бо його надалі сюда ті самі, які конкордат підписали. Нас не обходить те, що „Канадійський Українець“ обороняє конкордат, бо він робить се за чужі гроші. Нас не обходить і те, що бельгійські і французькі піпи є за конкордатом, бо він прекрасно відповідає їх власній політиці супроти Українців греко-католиків.

Але нас обходить і мусить обходити те, що українські греко-католицькі священники в Канаді своєю мовчанкою одобряють конкордат, який є найбільшою кривдою, яку Рим б'удь коли заподіяв Українцям греко-католикам. Тим ганебним договором з Польщею Рим нарушив їх церковні права, висміяв їх національні стремління, подоптав їх людську гідність. Одним словом, Рим плюнув в лице не тільки Українцям греко-католикам, але цілому українському народови.

Ось чому так болюче дотикає нас мовчанка українських греко-католицьких священників в Канаді, якою вони доказують, що погоджуються з конкордатом і з тою кривдою, яку він нашому народови наносить.

Мимоволі часуються питання: Не вжеж українські греко-католицькі священники зрадять свій нарід? Невжеж не стане в них на стільки моральної відваги, щоби стати в обороні чести тих, які знаходяться під їх опікою? Невжеж не стане в них ані крихітки людської гідности, щоби запротестувати проти ганебної запродажі Полякам української греко-католицької церкви і її вірних?

Побачимо!

Свящ. С. В. Савчук.

ОТВЕРТИЙ ЛИСТ ДО ЕПИСКОПА ЙОСАФАТА КОЦИЛОВСЬКОГО В ПЕРЕМИШЛИ.

В „Українським Хліборобі“, що виходить в Бразилії (адреса: Uniao Da Victoria, Caixa postal 3, Parana, Brazil, — O Lavrador Ukraino) помістив редактор того часопису, зв'язний в Канаді проф. П. Карманський, слідуєчий отвертий лист. Передрукуюємо його в надії, що він тим робом скорше дійде до відома єпископа Коциловського.

Вибач, давній Друже, з яким я пережив чимало сердечних хвиль в літах, коли ми ще були молодими, що в сему листі буду Тебе титулувати через „Ви“. Та прірва, яка нас ділить, не дозволяє мені вживати форми розговору, яку диктує серце двом друзям. Отже:

Ваше Преосвященство!

Коли в 1917 р. виринула справа Вашого іменування єпископом перемиської єпархії, наше громадянство обурилося і проти сего іменування запротестувало. А виходило громадянство з сей точки погляду, що Ви нікому невідомі, що Ви панок, який не відчуває душевних потреб нашого народу, що Ви, як такий, що не брав участі в нашому національному життю, можете легко піти на службу Поляків. Вам добре відомо, що проти Вашого іменування запротестували перед австрійським міністерством ісповідання найвизначніші наші громадяне і представники духовенства, і відомо, що наша преса поділяла сей протест громадянства. І відомо Вам, що на сторінках львівського „У. Слова“ я виступив з різкою обороною вашої кандидатури, покликаючися на се, що я, як Ваш товариш по римським богословським студіям, можу гарантувати за те, що Ви будете єпископом вповні відповідним. Мої твердження я підпер відповідними аргументами, які були впливом моїх серцевих тересвідчень. Не знаю, наскільки моя оборона помогла Вам до осягнення єпископського престолу — на всякий випадок чимало визначних представників нашого духовенства було моею обороною Вашої особи захопленими. І відомо Вам далі се, що коли пізнійше, як Ви вже сиділи на єпископському престолі і я випадково Вас відвідав, — Ви щиро мені дякували, жалувалися на ворожнечу перемиської громади до Вас і просили мене, щоб я, як той, що до сеї громади стою ближче, був Вашим дорадником, а Ви за кождо пораду будете мені влячним. Та прийшла завірюха революції, яка захопила і мене; наші дороги розійшли-